

Towarzystwo Biebrzańskie

Osowiec-Twierdza 58/13
19-110 Goniądz
poczta@towbiebrza.org.pl

Osowiec-Twierdza, 4 marca 2025 r.

Składający odwołanie:

Towarzystwo Biebrzańskie

Osowiec Twierdza 58/13

19-110 Goniądz

reprezentowane przez:

prezesa - Piotra Marczakiewicza

**Samorządowe Kolegium Odwoławcze
w Białymstoku
ul. Mickiewicza 3
15-213 Białystok**

za pośrednictwem:

**Wójta Gminy
Nowy Dwór
ul. Plac Rynkowy 21
16-205 Nowy Dwór**

znak sprawy: RK.6220.1.2024

ODWOŁANIE OD DECYZJI O ŚRODOWISKOWYCH UWARUNKOWANIACH REALIZACJI INWESTYCJI

Działając w imieniu **Towarzystwa Biebrzańskiego** z siedzibą w Osowcu-Twierdzy (dalej: „**Towarzystwo**”) na podstawie art. 127 §1 i 2 Kodeksu postępowania administracyjnego (dalej: ustawa k.p.a.) oraz art. 86 i 87 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku (dalej: ustawa OOŚ), składam odwołanie na prawach strony od decyzji Wójta Gminy Nowy Dwór nr RK.6220.1.2024 w sprawie wydania decyzji środowiskowych uwarunkowań dotyczącej inwestycji budowy 18 kurników o obsadzie 4545,144 DJP wraz z infrastrukturą towarzyszącą zlokalizowanej na terenie nieruchomości oznaczonej numerem geodezyjnym: 1/6 obręb geod. Nowy Dwór, gmina Nowy Dwór, sygnatura sprawy RK.6220.1.2024. (dalej: „**Inwestycja**”).

Powyższa decyzja została wydana z rażącym naruszeniem prawa, a jej treść wskazuje na stronnictwo organu oraz nierzetelność raportu środowiskowego sporządzonego na zlecenie inwestora. Nasze zarzuty dotyczą w szczególności:

1. Nieprzestrzegania zasady zawartej w art. 7 i art. 8 ustawy k.p.a.:

- Wójt zignorował wyniki konsultacji społecznych przeprowadzonych przez Gminę Nowy Dwór;
- Nie ogłoszono pełnej dokumentacji sprawy na etapie zbierania uwag – mieszkańcy nie mieli realnej możliwości zapoznania się z kluczowymi dokumentami przed wydaniem decyzji;
- Wójt zignorował negatywną opinię Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska (RDOŚ) z dnia 14.01.2025 r. wydaną dla przedmiotowej inwestycji;
- Wójt nie uwzględnił negatywnej opinii Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Sokółce z dnia 10 lipca 2024 r. (znak pisma NZ.7040.18.2024);

- Wójt nie uwzględnił głosu sprzeciwu mieszkańców oraz lokalnych medyków ani stanowiska Rady Naukowej przy Biebrzańskim Parku Narodowego z dnia 8 listopada 2024 r.

2. Naruszenia przepisów prawa materialnego i proceduralnego, m.in. art. 86 ustawy OOŚ - ignorując negatywną opinię RDOŚ oraz opinię Sanepidu, które wskazały na zagrożenie nieprzeciętnych wartości przyrodniczych oraz na zagrożenie odorowe i pogorszenie jakości powietrza. Kolejne uchyczenie to nieprawidłowo określony obszar oddziaływania przedsięwzięcia – rzeczywisty zasięg odorów i emisji pyłów jest znacznie większy niż analizowany w postępowaniu;

3. Nierzetelności raportu oceny oddziaływania na środowisko dla ww. inwestycji. Dokumentowi zarzucamy liczne błędy i manipulacje, które miały na celu zaniżenie rzeczywistych zagrożeń.

Mając na względzie powyżej przedstawione zarzuty, wnoszę o:

- uchylenie decyzji RK.6220.1.2024 z dnia 3 lutego 2025 r. w całości i odmowę wydania zgody środowiskowej na realizację inwestycji;

- weryfikację działań Wójta pod kątem naruszenia zasady bezstronności, w tym możliwość jego wyłączenia z ponownego rozpatrywania sprawy.

UZASADNIENIE

Towarzystwo Biebrzańskie rozumie, że dbałość o rozwój działalności hodowlanej może zwiększać potencjał ekonomiczny obszarów wiejskich, zapewniać miejsca pracy, obrót surowców, tym samym gwarantując rozwój mikroregionów. Działalność rolnicza prowadzona w zgodzie z założeniami gospodarki o obiegu zamkniętym oraz w trosce o zachowanie właściwych standardów hodowlanych i środowiskowych powinna być wspierana. Nie może się jednak odbywać kosztem i wbrew woli okolicznych mieszkańców. Istnienie w sąsiedztwie tak cennego obiektu przyrodniczego jakim są torfowiska Górnej Biebrzy (park narodowy, obszary Natura 2000) zobowiązuje samorządy lokalne (będące również organami ochrony przyrody) do rozwoju w zgodzie z potrzebami ludzi i przyrody. Obecność obszarów chronionych jest realną alternatywą i potencjałem rozwoju obszaru gminy i dobrobytu jej mieszkańców bez narażania ich na szkodliwe i negatywne oddziaływanie dużych inwestycji wielkotowarowych i przemysłowych.

Organ, którego zadania określono w rozdziale drugim ustawy o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 z późn. zm.) i którego obowiązkiem jest działanie na rzecz dobra lokalnej wspólnoty, o której mowa w pierwszych zdaniach przytoczonej wyżej ustawy, wydał pozytywną decyzję dla przedsięwzięcia, które budzi tak wiele kontrowersji wśród lokalnej społeczności oraz wśród przyrodników.

Wójt Nowego Dworu uzgodnił środowiskowe warunki realizacji inwestycji opisanej w sentencji pomimo:

1. Negatywnych wyników konsultacji społecznych

Postępowaniu towarzyszył brak odpowiedniej komunikacji z lokalną społecznością oraz niepełne informowanie o skutkach inwestycji. Na etapie zbierania uwag nie ogłoszono także pełnej dokumentacji sprawy.

Konsultacje społeczne dotyczące inwestycji przeprowadzone zostały na podstawie zarządzenia nr 25/24 Wójta Gminy Nowy Dwór z dnia 30 sierpnia 2024 r., a o ich wynikach Wójt poinformował pismem z 17 października 2024 r. Przeprowadzone konsultacje wykazały ogólną niechęć mieszkańców wobec inwestycji z uwagi na obawy o pogorszenie jakości życia, w tym zanieczyszczenie powietrza i wody. Do Urzędu Gminy wpłynęło łącznie 315 ankiet, z czego 252 wzięto pod uwagę, bo tyle było

poprawnie wypełnionych i pochodziło od osób zamieszkujących najbliższą okolicę planowanej inwestycji. 250 głosów było przeciwnych inwestycji, 2 nie wyraziło zdania. Wójt całkowicie zignorował te wyniki stwierdzając, że „negatywny odbiór planów budowy kurników jest spowodowany głównie brakiem informacji po stronie ankietowanych”.

Przebieg konsultacji oraz całkowite zignorowanie ich wyniku przez Wójta, stanowią rażący przykład łamania zasad demokracji i wykluczania mieszkańców z procesu decyzyjnego. Pomimo jednoznacznie negatywnego wyniku konsultacji, opinia lokalnej społeczności została zdeprecjonowana i potraktowana jako nieistotna, co podważa fundamentalne zasady partycypacji obywatelskiej. Brak rzetelnej informacji na etapie zbierania uwag, niepełna dokumentacja sprawy oraz paternalistyczne podejście władz, które zamiast respektować wolę mieszkańców, próbują tłumaczyć ich sprzeciw brakiem wiedzy, dowodzą głębokiego kryzysu demokracji lokalnej i świadomego ograniczania praw obywatelskich w gminie. W naszej ocenie nie zostały w tym przypadku zrespektowane zapisy Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, a mianowicie art. 11 Wolność wypowiedzi i informacji tj. *„Każdy ma prawo do wolności wypowiedzi. Prawo to obejmuje wolność posiadania poglądów oraz otrzymywania i przekazywania informacji i idei bez ingerencji władz publicznych i bez względu na granice państwowe.”*

2. Negatywnej opinii Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego (PPIS) w Sokółce z dnia 10 lipca 2024 r. (znak pisma NZ.7040.18.2024).

PPIS wskazał, że nie można wyeliminować ani znacząco ograniczyć emisji odorów z fermy drobiu. Brak jest przepisów ustawowych, które regulowałyby eliminację uciążliwości zapachowych, ale istnieją dowody na negatywny wpływ na jakość życia mieszkańców zamieszkujących otoczenie ferm drobiu.

Należy zauważyć, że zapachy są istotnym rodzajem zanieczyszczeń gazowych powstających w wyniku intensywnej hodowli drobiu, pochodzących z beztlenowej i tlenowej aktywności mikroorganizmów podczas rozkładu odpadów (ściółka pierwotna). Odpady wytwarzane w wyniku hodowli drobiu zawierają m.in. organiczne cząstki stałe, lotne kwasy tłuszczowe, związki siarki (H_2S , merkaptany) i azotu (NH_3), które są emitowane do powietrza jako związki o nieprzyjemnym zapachu (Baskin-Graves i in., 2019). Emisja zapachów jest jednym z głównych problemów hodowli drobiu, ponieważ jest uciążliwa dla okolicznych społeczności, co skutkuje skargami i protestami (Dunlop i in., 2016). Najliczniej występującymi związkami zapachowymi emitowanymi na fermach drobiu są: siarczek dimetylu (DMS), disiarczek dimetylu (DMDS), trisiarczek dimetylu (DMTS), n-heksan, kwas octowy, 2,3-butanodion, metanol, etanol, 1-butanol, 2-butanol, 1-okten-3-ol, 3-metylo-1-butanol, 3-metylo-1-butanal, aceton, 2-butanon i 3-hydroksy-2-butanon (Trabue i in., 2010; Murphy i in., 2014; Dunlop i in., 2016) [za Grżinić G., Piotrowicz-Cieślak A., Klimkowicz-Pawlas A., Górny R.L. Ławniczek-Wałczyk A., Piechowicz L., Olkowska E., Potrykus M., Tankiewicz M., Krupka M., Siebieles G., Wolska L. 2023. Intensive poultry farming: A review of the impact on the environment and human health. Science of the Total Environment 858(2023) 160014].

3. Odmowy uzgodnienia Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Białymstoku (RDOŚ) z dnia 14.01.2025 r. wydanej dla przedmiotowej inwestycji.

RDOŚ wskazał na negatywne oddziaływanie fermy na populację dzikich ptaków objętych prawną ochroną. RDOŚ nie wykluczył wpływu na pobliskie obszary chronione, w tym Biebrzański Park Narodowy i wezwał do przestrzegania zasady zapobiegania i przezorności, o której mowa w art. 6 ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz.U.2024.54 t.j.).

4. Nierzetelności raportu oceny oddziaływania na środowisko dla ww. inwestycji (dalej Raport ooś).

a) w Raporcie ooś pominięto skumulowanie oddziaływań na środowisko

W Gminie Nowy Dwór procedowane są (postępowanie DUŚ) jednocześnie trzy inwestycje z zakresu farm przemysłowych drobiu o łącznej obsadzie 11500 DJP. Dla porównania w całej gminie w 2024 r. łączna liczba bydła utrzymywanego w 223 stadach wynosiła 4931 DJP (dane Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa). Czyli realizacja tych 3 inwestycji zwiększy obsadę zwierząt w gminie ponad trzykrotnie. Procedowana jest również inwestycja polegająca na budowie instalacji do spalania odpadów medycznych i niebezpiecznych. Wszystkie inwestycje leżą w bliskim sąsiedztwie względem siebie oraz na obrzeżach doliny Biebrzy. Raport ooś pomija ocenę skumulowanego wpływu tych inwestycji na środowisko co jest niezgodne z artykułami 62 ust. 2, 63 ust. 1 pkt 1 lit. b oraz 66 ust 1 pkt 3b i pkt 8 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2008 Nr 199 poz. 1227 z późn. zm.). Co więcej, dokument nie analizuje aktualnej sytuacji stanu środowiska na danym obszarze gminy Nowy Dwór i nie przedstawia analizy porównawczej stanu środowiska po realizacji przedmiotowych inwestycji (jak jest, jak będzie). Powyższe jest szczególnie istotne przy ocenie wpływu inwestycji na zasoby wodne oraz ich jakość (wody gruntowe i powierzchniowe) oraz wpływu na jakość powietrza. Czytając uważnie raport ooś można zauważyć, że pierwotna wersja raportu została wykonana dla 36 kurników łącznie (numeracja obiektów i odniesienia do niej w tekście raportu ooś), a dopiero później rozdzielona na dwa osobne dokumenty. Zignorowano wpływ inwestycji na siedliska ptaków i zasoby wodne Biebrzańskiego Parku Narodowego oraz obszarów Natura 2000 (PLB200006 i PLH200008), co zostało wykazane później przez ekspertyzę ornitologiczną Towarzystwa Przyrodniczego Dubelt czy wskazane przez Radę Naukową Biebrzańskiego Parku Narodowego.

Szczególnie rażąca jest sytuacja dwóch identycznych inwestycji budowy każda po 18 kurników o obsadzie łącznej 4 545,144 DJP wraz z infrastrukturą towarzyszącą, planowanych na dwóch sąsiadujących działkach (nr geod. 1/5 i 1/6 we wsi Nowy Dwór, gmina Nowy Dwór), przy czym jednej z nich dotyczy niniejsze odwołanie. Jest oczywiste, że dwie inwestycje zlokalizowane w swojej bezpośredniej bliskości będą oddziaływały na środowisko wspólnie jak jedna inwestycja i tak powinny być oceniane pod kątem tego oddziaływania. Jeśli byłoby to niemożliwe ze względów proceduralnych, to przynajmniej jedna z tych inwestycji powinna mieć ocenę skumulowanego wpływu na środowisko.

b) nie rozstrzygnięto kwestii hydrologicznych i gospodarki wodnej

Planowana inwestycja zakłada pobór wód podziemnych na dużą skalę, co może wpłynąć na lokalne zasoby wodne. Istnieje ryzyko zanieczyszczenia wód gruntowych przez odcieki z ferm drobiu. Brak jest analiz dotyczących wpływu na jakość i dostępność wód dla lokalnej społeczności po realizacji inwestycji.

Nie uwzględniono innych inwestycji wodochłonnych istniejących i planowanych – wspomnianych powyżej ferm drobiu i spalarni odpadów medycznych i niebezpiecznych. Jak wspomniano powyżej budowa tych ferm zwiększy obsadę zwierząt w Gminie Nowy Dwór ponad trzykrotnie. Znacznie zwiększy się więc pobór wód w celach hodowlanych. Spalarnia odpadów medycznych i niebezpiecznych, będzie wymagała jeszcze większych ilości wody do funkcjonowania. Zgodnie z wyliczeniami Towarzystwa na Rzecz Ziemi (strona postępowania DUŚ ws. spalarni z 2017 r.) planowana instalacja będzie zużywała równowartość wody wykorzystywaną przez 40% mieszkańców gminy.

Fermom przemysłowym towarzyszą oddziaływania na jakość wód powierzchniowych, opadowych i gruntowych. Są to nie tylko zanieczyszczenia chemiczne (jak np. biogeny, hormony i substancje farmakologiczne), ale i mikrobiologiczne. W tak dużych hodowlach nie da się uniknąć używania antybiotyków i innych statyków mających dwójaki negatywny wpływ. Pierwszy to zwiększenie oporności drobnoustrojów i przenoszenie jej w środowisku, co prowadzi do powstawania lekooporności również u ludzkich drobnoustrojów chorobotwórczych. Drugi to przenikanie ich do środowiska naturalnego (nie da się oczyścić ścieków z antybiotyków, hormonów czy innych leków, a są to często

związki nie ulegające biodegradacji), gdzie mogą oddziaływać na rodzimą faunę, nie wykluczone, że również tą chronioną prawem. Jest to kolejnym argumentem za tym, iż charakter i oddziaływania inwestycji nie zamknie się w granicach działki inwestora ale będą oddziaływać na otaczającą przyrodę i jej mieszkańców.

Należy zaznaczyć, że w bliskiej odległości od planowanej inwestycji tj. ok. 1,7 km zlokalizowane jest otwarte lustro wody w postaci zbiornika w Bobrze Wielkiej o powierzchni 14 ha utworzonego na rzece Biebrzy w 2015 r. w celach rekreacyjnych z inicjatywy gminy Nowy Dwór, przy którym zostały podzielone działki na cele rekreacyjne. Zbiornik usytuowany jest w kierunku północno-wschodnim od inwestycji, co jak wskazano w raporcie jest zgodne z kierunkiem wiatrów dominujących w tym rejonie. Substancje szkodliwe wraz z wiatrem będą więc przenoszone nad otwarte lustro wody i dalej będą łatwo odbierane przez wodę i rozprzestrzeniane z biegiem rzeki Biebrzy na obszar Biebrzańskiego Parku Narodowego. W przypadku substancji szkodliwych będą przenoszone zarówno lotne związki organiczne, pyły i bioareozole, a z nimi w przypadku pyłów osadzone na nich szkodliwe patogeny zarówno bakterie, grzyby jak i wirusy [Grżniń G. 2023].

c) lakoniczna analiza wpływu inwestycji na klimat

Dla przedmiotowej inwestycji nie została przedstawiona pełna prognoza emisji gazów cieplarnianych (GHG). Przemysłowe fermy są znane z emisji znacznych ilości gazów cieplarnianych do atmosfery przez co przyczyniają się do zwiększania tempa zmian klimatycznych. Zmiany we współczesnym rolnictwie są silnie związane z zachodzącymi w skali globalnej zmianami klimatycznymi. W ostatnich latach w wyniku procesów intensyfikacji i koncentracji produkcji zwiększyła się rola rolnictwa jako emitenta gazów cieplarnianych. Temat emisji gazów cieplarnianych nie powinien być pomijany w procesie oceny wpływu przedmiotowej inwestycji. Dostępna dokumentacja sprawy nie wskazuje na to by wykonano obliczenia i podjęto próbę estymacji emisji ww. gazów przez planowane zamierzenie na etapie eksploatacji.

d) zawężenie obszaru negatywnych oddziaływań inwestycji i niedoszacowanie wpływu na atmosferę.

Przemysłowe fermy drobiu cechuje wysoka produkcja amoniaku, który nie tylko destabilizuje klimat, ale także wpływa negatywnie na jakość powietrza w okolicy. Gazy te, jak też lotne związki azotu i fosforu, również poprzez opad wraz z opadami atmosferycznymi dostarczają cennym siedliskom przyrodniczym nadmiaru nutrientów (substancji odżywczych) prowadząc do ich przeżyźnienia (eutrofizacji). Skutkiem eutrofizacji jest degradacja siedliska, m.in. torfowisk, z których znany jest w całej Europie Biebrzański Park Narodowy i obszar Natura 2000 Dolina Biebrzy.

Na zdrowie i komfort życia mieszkańców będą miały też wpływ odory. Część gazów emitowanych przez fermy przemysłowe (m.in. amoniak, siarkowodór) cechuje ostry i nieprzyjemny zapach. Te oddziaływania nie ograniczą się do terenu należącego do inwestora z uwagi na to, że są to związki lotne (bardzo lekkie) i wraz z wiatrem mogą być przenoszone dalej od inwestycji.

d) nieuwzględnienie zagrożenia epidemiologicznego.

Problem epidemiologiczny w danej lokalizacji jest szczególnie istotny ze względu na ryzyko przenoszenia patogenów chorobotwórczych pomiędzy ptakami hodowanymi a dzikimi. Jest ono tu szczególnie wysokie z powodu bliskiego sąsiedztwa obszaru wodno-błotnego - doliny Biebrzy, która jest miejscem liczego gniazdowania i postoju (podczas migracji wiosennych i jesiennych) licznych stad ptactwa. Jest to szczególnie niebezpieczne w czasie liczego pojawiania się ognisk rzekomego pomoru drobiu, ale dotyczy też innych chorób, jak np. ptasiej grypy.

Należy zauważyć, że, zgodnie z danymi Głównego Inspektoratu Weterynarii (<https://bip.wetgiw.gov.pl/nd/mapa>) w 2024 r. i 2025 r. po wschodniej stronie rzeki Biebrzy wystąpiły

ogniska rzekomego pomoru drobiu. Część z nich w gminie Suchowola, w stosunkowo niewielkiej odległości od planowanej inwestycji. Świadczy to, że występują tu czynniki umożliwiające rozprzestrzenienia się tej choroby drobiu, pomimo że i tak zagęszczenie ferm drobiu jest mniejsze niż w innych rejonach kraju. Może to świadczyć o tym, że lokalizacja ferm na tym obszarze nie jest optymalna geograficznie i przyrodniczo. Należy mieć również na uwadze, że koszty związane z rekompensatami za utracone przychody inwestorów będą narażać Skarb Państwa na straty, dlatego też dalsze lokalizowanie ferm drobiu w tym rejonie może nie być uzasadnione ekonomicznie.

d) przekształcenie krajobrazu i nieład w planowaniu przestrzennym.

Krajobraz okolicy ulegnie poważnej zmianie. Do tej pory sielski krajobraz wiejski, pozbawiony sztucznych dominant zmieni się istotnie na skutek wysokich zabudowań i ich pochodnych (kurniki, silosy, zbiorniki na gaz, wybrukowane place manewrowe, łuna sztucznego światła, hałas maszyn oceny wpływu inwestycji w ramach procedury OOS. Tak znacząca zmiana krajobrazu będzie negatywnie oddziaływać na komfort psychiczny, a przez to i fizyczny wielu mieszkańców. Ponadto wartość nieruchomości gruntów sąsiednich ulegnie obniżeniu.

Należy także zwrócić uwagę na niespójności w planowaniu przestrzennym wdrażanym w okolicy zbiornika w Bobrze Wielkiej. Z jednej strony zostały wykorzystane środki i nakład pracy do budowy zbiornika (cyt. *iSokółka „Według dokumentacji przetargowej miała ona pochłonąć ponad 5 mln zł. Pieniądze na inwestycję w znacznej części pochodzą z unijnego Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich”*), mającego z założeń gminy znaczenie rekreacyjne, a z drugiej strony planuje się lokalizację ferm przemysłowych w bliskiej odległości od tego zbiornika, usytuowanych po jednej z linii dominującego kierunku wiatru. Niewątpliwie skutki budowy tej inwestycji mogą wpłynąć na pogorszenie walorów rekreacyjnych zakładanych przy tworzeniu tego zbiornika i w naszej opinii świadczą o braku spójnej wizji na kierunek rozwoju tego terenu. Taki nieład w planowaniu przestrzennym będzie skutkował także niezadowolaniem społecznym mieszkańców czy właścicieli podzielonych już działek przy zbiorniku w Bobrze Wielkiej.

Z oczywistych względów, na co wskazuje wyraźnie art. 31 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego, rolą Towarzystwa Biebrzańskiego na prawach strony w danym postępowaniu jest dbałość o interes społeczny, a nie interes inwestora. Jednocześnie, zgodnie z art. 7 Kodeksu postępowania administracyjnego, Organ w toku postępowania, stojąc na straży praworządności, z urzędu powinien podejmować wszelkie czynności niezbędne do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego oraz do załatwienia sprawy, mając na względzie interes społeczny i słuszny interes obywateli. Powyższe oznacza, że Organ, tutaj Wójt Nowego Dworu, powinien w toku postępowania stać na straży interesu społecznego. Tymczasem Organ wydaje się nie zauważać protestów mieszkańców i ich potrzeb oraz stanowisk organów opiniujących planowane zamierzenie. Organ powinien dokładniej przeanalizować potencjał zysków i strat związanych z rozwojem wielkotowarowej hodowli drobiu.

Mając powyższe na uwadze, wnoszę jak na wstępie.

Z poważaniem

Piotr Marczakiewicz

Prezes Towarzystwa Biebrzańskiego